

IOD – wymagania stawiane przez polski oraz europejskie organy nadzoru

Po ponad roku stosowania RODO można pokusić się o próbę oceny, jak sprawdził się w naszych warunkach IOD. Czy jest realnym wsparciem dla organizacji? Czy spełnia oczekiwania administratorów danych osobowych i podmiotów przetwarzających? Jak patrzają na to organy nadzoru?

Dokonując takiego podsumowanie odejść należy od przytaczania treści przepisów i komentarzy a skupić się na realiach z jakimi mamy do czynienia, przyjrzeć się rzeczywistemu wsparciu jakie IOD oferują administratorom danych osobowych i podmiotom przetwarzającym, dokonać analizy dotychczasowych doświadczeń a także oczekiwań firm, organów nadzorczych oraz osób, których dane dotyczą.

Okiem UODO

Zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym przez Urząd Ochrony Danych Osobowych:

1. wymagany od inspektora poziom wiedzy fachowej nie jest jednoznacznie określony, ale musi być on współmierny do charakteru, skomplikowania i ilości danych przetwarzanych w ramach jednostki;
2. IOD powinien mieć odpowiednią wiedzę z zakresu krajowych, europejskich oraz sektorowych przepisów i praktyk w zakresie ochrony danych osobowych, a także dogłębną znajomość RODO;
3. wymóg uaktualniania wiedzy i zapewnienia na to środków finansowych jest uzasadniony wobec zmieniającego się stale stanu wiedzy technicznej, rozwoju technologicznego i postępu wielkoskalowych metod przetwarzania danych.

Certyfikaty, dyplomy oraz inne dokumenty poświadczające wiedzę i doświadczenie inspektora niewątpliwie w większości przypadków będą ważnym kryterium kwalifikacyjnym i argumentem przemawiającym na korzyść osoby wyznaczonej do pełnienia tej funkcji.

Okiem Europejskiego Inspektora Ochrony Danych

Według Europejskiego Inspektora Ochrony Danych (zgodnie z przepisami bliźniaczego rozporządzenia [EU] 2018/1725, dotyczącego instytucji i organów UE) by wzmocnić pozycję IOD w organizacji:

1. inspektor powinien mieć uprawnienia do przeprowadzania dochodzeń;
2. w instytucjach i organach UE inspektorzy mają natychmiastowy dostęp do wszystkich danych osobowych i operacji przetwarzania danych;
3. osoby odpowiedzialne są również zobowiązane do udzielenia informacji w odpowiedzi na jego pytania;
4. organizacja musi także określić minimalny termin mianowania na stanowisko inspektora ochrony danych i ściśle warunki zwolnienia. W instytucjach i organach UE inspektor mianowany jest na okres od 2 do 5 lat, może także zostać ponownie powołany na maksymalnie 10 lat i odwołany tylko za zgodą EIOD.

IOD według innych organów nadzorczych

- Organ Ochrony Danych Księstwa Liechtenstein wskazał na możliwość przeprowadzenia zewnętrznego audytu lub kontroli wewnętrznej kompetencji i działań IOD.
- Na stronie fińskiego organu nadzorczego podkreślono, że inspektor ochrony danych musi zawsze mieć możliwość zwrócenia się bezpośrednio do zarządu, a także być regularnie zapraszany na spotkania wysokiego i średniego szczebla. Jego opiniom należy także nadać odpowiednią wagę, a w przypadku różnicy stanowisk, przyczyny niezastosowania porady inspektora ochrony danych powinny zostać udokumentowane.
- Organ brytyjski zaznaczył z kolei, iż jeżeli przetwarzanie danych osobowych jest szczególnie złożone lub ryzykowne, wiedza oraz zdolności IOD powinny być odpowiednio wystarczająco zaawansowane, tak aby zapewnić skuteczny nadzór.

Certyfikacja IOD we Francji

Krajowa Komisja ds. Informatyki oraz Wolności (CNIL) przyjęła dwa postanowienia dotyczące certyfikacji inspektorów ochrony danych. Pytania egzaminacyjne dotyczą następujących zagadnień: ogólne przepisy w obszarze ochrony danych oraz środki przyjęte w celu zapewnienia zgodności; odpowiedzialność; techniczne oraz organizacyjne środki bezpieczeństwa danych w świetle ryzyka.

Jednocześnie należy wykazać doświadczenie zawodowe trwające minimum 2 lata, jak również odbycie szkolenia trwającego przynajmniej 35 godzin w obszarze ochrony danych osobowych.

Teoria a praktyka

Patrząc na rodzimy obszar ochrony danych osobowych sformułować można następujące tezy:

1. znaczna część IOD wyznaczana jest w sposób nie związany z ich kompetencjami w tym zakresie, a raczej ogólnymi predyspozycjami/gotowością do podjęcia nowego zadania/wyzwania;
2. część pracowników decydujących się wejść w tę rolę widzi w niej realną możliwość podniesienia swoich kwalifikacji, pozycji w organizacji, a także zdobycia nowego zawodu;
3. w sektorze publicznym gratyfikacje z tym związane są często symboliczne,
4. inspektorzy aktywnie uczestniczą w konferencjach, debatach i szkoleniach,
5. zainteresowaniem cieszą się komentarze, poradniki, a także strona internetowa organu nadzoru oraz specjalistyczne portale,

6. niezwykle intensywna jest wymiana doświadczeń i dobrych praktyk, w tym dokumentów między inspektorami,
7. IOD w Polsce nie jest wciąż traktowany jako równorzędny partner do dyskusji z zarządem, a raczej swoiste "bhp prywatności",
8. pracownicy, a także kierownicy nie są świadomi roli IOD, w szczególności konieczności włączania ich do bieżących prac oraz udostępniania stosownych informacji;
9. IOD jest często podległy kierownikom działów (HR, dział prawny, administracyjny), których działania sam powinien kontrolować – co rodzić może konflikt, skrajnie skutkuje brakiem realnego nadzoru nad tą częścią organizacji,
10. Niezbędne jest podjęcie profesjonalnych działań, szczególnie ze strony UODO, by budować profesjonalną kadre inspektorów a zwrócić należy uwagę na ciągle obecne na rynku słabe czy też oszukańcze praktyki podnoszenia kształcenia inspektorów.

Na rynku widoczna jest profesjonalizacja tej grupy zawodowej. Wraz ze wzrostem wiedzy i doświadczenia, także po stronie osób coraz bardziej świadomych swoich praw, rosną oczekiwania wobec inspektorów, zarówno na płaszczyźnie merytorycznej, jak i „zarządzania zmianą” w organizacji, a więc kompetencji miękkich – niezwykle przydatnych tam, gdzie pewne są właśnie tylko zmiany.